

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 1Co/152/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8712209728
Dátum vydania rozhodnutia: 29. 09. 2014
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Jozef Angelovič
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2014:8712209728.1

Uznesenie

Krajský súd v Prešove vo veci žalobcu: Mgr. W. Z., nar. XX.XX.XXXX, bytom Q., Ul. L. V. č. XXXX/XX, proti žalovanému: Slovenská republika v zastúpení Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky so sídlom Bratislava, Župné námestie č. 13, o náhradu škody s prísl., o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Poprad č.k. 11C 140/2012 - 178 z 28.03.2014 takto

rozhodol:

Zrušuje rozsudok okrem výroku o zamietnutí žaloby a vracia vec súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa zaviazal žalovaného zaplatiť žalobcovi 4.000 Eur a to do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. V prevyšujúcej časti žalobu zamietol. Uložil žalovanému zaplatiť žalobcovi náhradu trov konania vo výške 0 Eur a to do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

Vychádzal zo zistenia, že žalobca si nemajetkovú ujmu uplatnil z titulu prietahov v konaní trvajúcich niekoľko rokov. Predpokladom vzniku zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom podľa zákona č. 58/1969 Zb., ako aj zákona č. 514/2003 Z.z. je naplnenie zákonných predpokladov v podobe nesprávneho úradného postupu, vzniku škody, alebo nemajetkovej ujmy a príčinná súvislosť medzi nesprávnym úradným postupom a vznikom škody.

Na základe rozhodnutia Colného úradu Poprad zo 14.08.2002 bol žalobca dočasne pozbavený výkonu štátnej služby a následne na základe vlastnej žiadosti z 12.06.2003 bol uvoľnený zo služobného pomeru v zmysle § 182 zákona č. 200/1998 Z.z.

Súd považoval návrh žalobcu za dôvodný. Dostatočne totiž preukázal na základe listinných dôkazov a na základe svojho vyjadrenia, že návrh je dôvodný. Trestné stíhanie jeho osoby, ktoré sa skončilo oslobodením spod obžaloby, trvalo od 31.07.2002 do 10.02.2010, teda v prevažnej miere za účinnosti zákona č. 514/2003 Z.z., ktorý nadobudol účinnosť 01.07.2004. Súd pri uplatňovaní nároku sa zaoberal a postupoval z pohľadu zákona č. 514/2003 Z.z., ktorý nepochybne zahŕňa do pojmu nesprávny úradný postup aj nečinnosť orgánu verejnej moci pri výkone verejnej moci a zbytočné prietahy v konaní, čo žalobca preukázal a potvrdil v tomto konaní. Súd považoval návrh, ktorý podal žalobca, ktorý nazval nemajetkovou ujmu a to titulom prietahov v konaní, žalobu za neopodstatnenú a nedôvodnú, tak ako vyššie uviedol.

Výrok o trovách konania odôvodnil ustanovením § 142 ods. 1,2 O.s.p. s tým, že žalobcovi náhradu trov konania nepriznal, pretože tento si neuplatnil náhradu trov konania v lehote 3 pracovných dní od vyhlásenia rozsudku a zo spisu mu iné trovy nevyplývajú.

Súd žalobe vyhovel, nakoľko žalobca preukázal a súd prihliadol na výšku nemajetkovej ujmy v zmysle § 17 ods. 2 citovaného zákona a túto mu priznal vo výške 4.000 Eur, pričom v prevyšujúcej časti súd návrh zamietol ako nedôvodný.

Proti rozsudku v zákonnej lehote podal odvolanie žalovaný.

Poukázal na to, že súd prvého stupňa neuviedol, čo v tomto prípade považuje za preukázaný nesprávny úradný postup, t.j. ktoré obdobia v trestnom konaní posúdil ako prieťah, keďže nie je možné tvrdiť, že prieťahy predstavuje celá doba trvania trestného konania. Takýto záver súdu obmedzujúci sa na konštatovanie existencie nesprávneho úradného postupu bez toho, aby uviedol, čo konkrétne považuje za nesprávny úradný postup, t.j. v tomto prípade ktoré obdobia v trestnom konaní predstavujú zbytočné prieťahy a akými dôkaznými prostriedkami bola existencia nesprávneho úradného postupu tohto typu preukázaná, je zjavne arbitrárny.

Rozhodnutie súdu prvého stupňa nie je riadne odôvodnené, pričom porušenie práva účastníka na riadne odôvodnenie rozhodnutia na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej sa účastníkovi konania okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom odníma možnosť náležite skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych prostriedkov.

Preto je potrebné namietnuť nedostatočné odôvodnenie záveru súdu o existencii nesprávneho úradného postupu spočívajúceho v prieťahoch a s tým súvisiacu nepreskúmateľnosť napadnutého rozsudku v tejto časti.

Súd sa nevyporiadal s námietkou žalovaného, že nesprávnym úradným postupom by mohlo byť len vydanie alebo oneskorené vydanie rozhodnutia alebo vykonanie úkonu zo strany orgánov činných v trestnom konaní a súdu výlučne v dôsledku porušenia stanovených alebo primeraných lehôt na jeho vykonanie, či vydanie, pričom postup orgánov činných v trestnom konaní z hľadiska účelnosti, rýchlosti a dôvodnosti vykonaných úkonov, ani postup súdu v trestnom konaní nie je kompetentný preskúmať súd v konaní o náhrade škody.

Ďalšou vadou rozsudku je nevyporiadanie sa súdu s námietkou žalovanej, že za nesprávny úradný postup je podľa § 9 zákona č. 514/2003 Z.z. možné považovať i zbytočné prieťahy v konaní, avšak novelizované znenie § 9 v ods. 2 vymedzuje, že pri posudzovaní tohto typu nesprávneho úradného postupu je možné vychádzať len z taxatívne vymedzených skutočností, ktoré v tomto prípade neboli preukázané.

Súd sa pri aplikácii práva dopustil omylu a to tým, že na predmetnú vec neaplikoval správne príslušné ustanovenie právneho predpisu. Rozhodnutie v tejto veci postráda riadnu právnu úvahu popisujúcu skúmanie existencie nesprávneho úradného postupu spočívajúceho v prieťahoch v konaní v intenciách ustálenej súdnej judikatúry, a to podľa zložitosti veci, správania sa účastníkov konania a správania sa súdu.

Súd žalobcovi priznal náhradu nemajetkovej ujmy podľa § 17 zákona č. 514/2003 Z.z., pričom je zrejmé, že žalobcom označený nesprávny úradný postup spadá do obdobia účinnosti oboch zákonov, t.j. zákona č. 58/1969 Zb., ako aj zákona č. 514/2003 Z.z. Pokiaľ na čas obdobia je potrebné aplikovať zákona č. 58/1969 Zb., je potrebné konštatovať, že tento zákon neumožňuje odškodnenie nemajetkovej ujmy a tento inštitút nepozná.

Súd sa nijakým spôsobom nevyporiadal s námietkou žalovanej ohľadom nemožnosti priznať náhradu nemajetkovej ujmy v súvislosti s nesprávnym úradným postupom do 01.07.2004.

Súd na základe nesprávneho vyhodnotenia dôkazných prostriedkov dospel k nesprávnemu záveru, že existuje dôvod na priznanie nemajetkovej ujmy v peniazoch žalobcovi, pričom postačujúcou satisfakciou v tomto prípade bolo oslobodenie spod obžaloby podľa názoru žalovaného.

Žalobca nepožadoval náhradu škody na zdraví ako takú, ale náhradu nemajetkovej ujmy, pričom je potrebné poukázať na to, že v prípade, ak aj mal súd za to, že žalobcovi boli v súvislosti s ním napadnutým úradným postupom spôsobené zdravotné problémy, od týchto nie je možné odvíjať nárok na náhradu nemajetkovej ujmy, ani ju nimi odôvodňovať.

Záver súdu o existencii príčinnej súvislosti medzi nesprávnym úradným postupom a nemajetkovou ujmom je potrebné pokladať za nepreskúmateľný. Súd odvíja vznik škody od trestného stíhania a väzby, avšak napadnutým rozsudkom v tomto konaní priznáva náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej prietiahmi.

Voči žalobcovi bolo vedené trestné stíhanie, pričom je potrebné poukázať na to, že v súvislosti s rozhodnutiami o vznesení obvinenia a o väzbe, si žalobca uplatňuje nárok na náhradu škody v inom konaní, a to vedenom na Okresnom súde Poprad pod sp. zn. 20C 14/2012. Tieto zistenia však nemajú žiadnu výpovednú hodnotu vo vzťahu k právnemu titulu, od ktorého žalobca odvíja svoj nárok v tomto konaní. Z dôkazov, z ktorých vychádzal pri svojom rozhodovaní súd, nie je možné dospieť k záveru o existencii zásahu do osobnostných práv žalobcu v súvislosti s napadnutým úradným postupom a nijako nimi nebolo preukázané, že by v súvislosti s prietiahmi v konaní došlo ku konkrétnym negatívnym následkom na osobu žalobcu.

Na základe toho navrhol, aby odvolací súd rozsudok v napadnutej časti zmenil a žalobu zamietol alebo rozsudok zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Žalobca sa k odvolaniu žalovaného nevyjadril.

Odvolací súd prejednal vec podľa § 212 ods. 1,2 O.s.p. a to bez nariadenia pojednávania (§ 214 ods. 2 O.s.p.) a zistil, že nie sú podmienky pre potvrdenie, ani pre zmenu rozsudku, pretože tento bol vydaný na základe nedostatočne zisteného skutkového stavu a navyiac je aj nepreskúmateľný.

Nepreskúmateľnosť rozhodnutia je potrebné vždy hodnotiť ako odňatie účastníkovi možnosti konať pred súdom, pretože tento v konaniach o opravných prostriedkoch nemá možnosť adekvátne reagovať na nepreskúmateľné závery súdu prvého stupňa, čo je zároveň dôvodom na zrušenie rozhodnutia podľa § 221 ods. 1 písm. f/ O.s.p.

So zreteľom na obsah odvolania žalovaného v odvolacom konaní bol preskúmaný výrok napadnutého rozsudku, ktorým bolo žalobe vyhovie a súvisiaci výrok o trovách konania, a preto výrok, ktorým bola žaloba v prevyšujúcej časti zamietnutá, ktorý odvolaním napadnutý nebol, v odvolacom konaní preskúmaný nebol a ako taký nadobudol právoplatnosť (§ 206 ods. 2 veta prvá O.s.p.).

Štát zodpovedá za podmienok ustanovených týmto zákonom za škodu, ktorá bola spôsobená orgánmi verejnej moci okrem tretej časti tohto zákona pri výkone verejnej moci:

- a/ nezákonným rozhodnutím,
- b/ nezákonným zatknutím, zadržaním alebo iným pozbavením osobnej slobody,
- c/ rozhodnutí o treste, o ochrannom opatrení alebo rozhodnutí o väzbe,
- d/ nesprávnym úradným postupom (§ 3 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z.z.).

Štát zodpovedá za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom. Za nesprávny úradný postup sa považuje aj porušenie povinnosti orgánov verejnej moci urobiť úkon alebo vydať rozhodnutie v zákonom stanovenej lehote, nečinnosť orgánov verejnej moci pri výkone verejnej moci, zbytočné prietahy v konaní alebo iný nezákonný zásah do práv, právom chránených záujmov fyzických osôb a právnických osôb (§ 9 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z.z.).

Uhrádza sa skutočná škoda a ušlý zisk, ak osobitný predpis neustanovuje inak (§ 17 ods. 1 citovaného zákona).

V prípade, ak iba samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadostučinením vzhľadom na ujmu spôsobenú nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom, uhrádza sa aj nemajetková ujma v peniazoch, ak nie je možné uspokojiť ju inak (§ 17 ods. 2 citovaného zákona).

Výška nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa ods. 2 sa určuje s prihliadnutím najmä na :

- a/ osobu poškodeného, jeho doterajší život a prostredie, v ktorom žije a pracuje,
- b/ závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosť, za ktorých k nej došlo,
- c/ závažnosť následkov, ktoré vznikli poškodenému v súkromnom živote,
- d/ závažnosť následkov, ktoré vznikli poškodenému v spoločenskom uplatnení (§ 17 ods. 3 citovaného zákona).

V predmetnej veci bolo nepochybne preukázané, že žalobca si uplatňuje svoje nároky na nemajetkovú ujmu podľa citovaných ustanovení zákona č. 514/2003 Z.z., pričom poukazuje na to, že trestné stíhanie jeho osoby, ktoré sa skončilo oslobodením spod obžaloby, trvalo od 31.07.2002 do 10.12.2010, teda v prevažnej miere za účinnosti zákona č. 514/2003 Z.z., ktorý nadobudol účinnosť 01.07.2004. V tomto smere súd prvého stupňa zistil, ako to vyplýva z odôvodnenia jeho rozhodnutia na strane 5), že rozsudok 6T 113/2008, ktorý ukončil trestné stíhanie žalobcu, bol právoplatný 08.12.2010. Preto je potrebné aplikovať ustanovenia zákona č. 514/2003 Z.z. v znení platnom k tomuto obdobiu v zmysle vyššie uvedeného.

Už v predchádzajúcom rozhodnutí odvolacieho súdu v predmetnej veci, teda v uznesení č.k. 1Co 127/2013 - 133 z 26.09.2013 bolo naznačené, že je v kompetencii všeobecného súdu (teda aj súdu prvého stupňa) posúdiť, či došlo k prieťahom v konaní, ktoré by mohli zakladať existenciu nesprávneho úradného postupu v zmysle § 3 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z.z. V zmysle § 9 ods. 1 citovaného zákona (v znení platnom k ukončeniu trestného stíhania žalobcu) je totiž nesprávnym úradným postupom aj existencia prieťahov v konaní alebo iný nezákonný zásah do práv, právom chránených záujmov fyzických osôb a právnických osôb.

Pokiaľ by bol prijatý názor, že existenciou prieťahov v konaní sa môže zaoberať len Ústavný súd Slovenskej republiky v konaní o ústavnej sťažnosti pre porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, znamenalo by to, že by sa tým vlastne zamedzovala aplikácia zákona č. 514/2003 Z.z. v smere priznania náhrady škody alebo nemajetkovej ujmy v dôsledku nesprávneho úradného postupu spočívajúceho v prieťahoch v konaní.

Kompetencie Ústavného súdu Slovenskej republiky postupujúceho podľa zákona č. 38/1993 Z.z. v konaní o ústavnej sťažnosti pre porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, sú odlišné od nárokov, ktoré sú zakotvené v citovaných ustanoveniach zákona č. 514/2003 Z.z.

V predmetnej veci nie je možné aplikovať ani ustanovenie § 9 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z.z. v aktuálnom znení, ktoré bolo zakotvené do tohto právneho predpisu s účinnosťou od 01.01.2013 a ktoré ustanovuje, že pri posudzovaní prieťahov v konaní je možné vychádzať len z taxatívne vymedzených skutočností a rozhodnutí uvedených v tomto ustanovení, pričom táto aplikácia nie je možné práve so zreteľom na to, že nároky, ktoré si uplatňuje žalobca v tomto konaní, vznikli skôr, teda pred 01.01.2013, konkrétne k 08.12.2010.

Bolo preto úlohou súdu prvého stupňa so zreteľom na jasne definovaný právny základ žaloby zaoberať sa tým, či v predmetnom trestnom konaní došlo k prieťahom v konaní a posudzovať zložitost' predmetnej veci, správanie sa účastníkov konania (v danom prípade žalobcu ako obvinenej osoby) a správania sa súdu, prípadne iných orgánov zainteresovaných v danom trestnom stíhaní.

Takýmto postupom sa však súd prvého stupňa neriadil a okrem odcitovania priebehu konania vo veci 6T 113/2008 neurobil vo vyššie naznačenom smere žiadne závery, pričom do odôvodnenia svojho rozhodnutia uviedol nelogické a navzájom sa vylučujúce tvrdenia.

Na strane 10 odôvodnenia rozsudku súd prvého stupňa uviedol, že považuje návrh navrhovateľa za dôvodný, ktorý bol dostatočne preukázaný na základe listinných dôkazov a zároveň na tej istej strane súd tvrdí, že považuje návrh, ktorý podal navrhovateľ, ktorý nazval nemajetkovou ujmu, a to titulom prieťahov v konaní, za žalobu neopodstatnenú a nedôvodnú, tak ako vyššie uviedol.

Na strane 12 rozsudku súd prvého stupňa uvádza, že návrhu navrhovateľa vyhovel, nakoľko navrhovateľ preukázal a súd prihliadol na výšku nemajetkovej ujmy a to v zmysle § 17 ods. 2 citovaného zákona a súd priznal výšku nemajetkovej ujmy navrhovateľovi vo výške 4.000 Eur a v prevyšujúcej časti návrh zamietol ako nedôvodný.

Takéto odôvodnenie rozhodnutia nespĺňa požiadavky na riadne a presvedčivé odôvodnenie súdneho rozhodnutia v zmysle § 157 ods. 2 O.s.p. a okolnosti, ktoré sú v tomto rozsudku súdu prvého stupňa uvedené, sú rozporné a nepreskúmateľné.

Preto postupom podľa § 221 ods. 1 písm. f/ O.s.p. odvolací súd rozsudok zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

V ďalšom konaní bude úlohou súdu prvého stupňa riadiť sa jednoznačne tým, že predmetom tohto konania je nárok na zaplatenie nemajetkovej ujmy uplatňovaný žalobcom v zmysle § 17 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z.z. a to za obdobie od účinnosti tohto zákona do právoplatného skončenia trestného stíhania žalobcu.

Ďalej bude úlohou súdu prvého stupňa po náležitom oboznámení sa so spisom dokumentujúcim trestné stíhanie žalobcu urobiť záver, či so zreteľom na vyhodnotenie zložitosti predmetnej veci, správania sa účastníkov konania a správania sa súdu, je možné v tejto veci urobiť záver o existencii nesprávneho úradného postupu (§ 3 ods. 1 písm. d/ citovaného zákona spočívajúceho v prieťahoch v konaní v § 9 ods. 1 citovaného zákona).

K tomu je potrebné predovšetkým náležite vypočutie žalobcu ako účastníka konania, ktorý sám by v prvom rade mal poukázať na to, kedy tieto prieťahy vznikli a v čom spočívali. Samotná okolnosť, že trestné stíhanie trvalo dlhší čas, však neznamená, že automaticky treba urobiť záver o tom, že k prieťahom v konaní došlo. Tieto prieťahy musia mať svoj konkrétny materiálny charakter, musia byť dostatočne závažné a musia sa odvíjať od kritérií vyššie uvedených (zložitost' veci, správanie sa účastníkov konania a správanie sa súdu).

Pokiaľ súd prvého stupňa dospeje k záveru a náležite odôvodnenému ustáleniu, že k prieťahom došlo, musí svoje rozhodnutie logickým a presvedčivým spôsobom aj odôvodniť, pričom odôvodnenie musí byť jednoznačné a nemá byť založené na navzájom rozporných tvrdeniach, ako je to uvedené v napadnutom rozsudku.

Napokon, bude úlohou súdu prvého stupňa po takto vykonanom dokazovaní a právnych úvahách zamyslieť sa a rozhodnúť, či žalobcovi patrí aj náhrada nemajetkovej ujmy v zmysle § 17 ods. 2 citovaného zákona.

Až po takto doplnenom dokazovaní bude možné vo veci zákonne rozhodnúť.

V konečnom rozhodnutí o veci rozhodne súd prvého stupňa aj o trovách tohto odvolacieho konania (§ 224 ods. 3 O.s.p.).

Poučenie:

Proti uzneseniu odvolanie nie je prípustné.